

Sygn. akt VII U 1004/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2021 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 października 2021 roku w Warszawie

sprawy S. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania S. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 23 kwietnia 2021r., znak: (...)

z dnia 17 maja 2021r., znak: (...)

1. oddala odwołanie;

2. zasądza od S. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

S. C. w dniu 4 czerwca 2021r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 23 kwietnia 2021r., znak: (...), zobowiązującej ją do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 maja 2020r. do dnia 31 maja 2020r. w łącznej kwocie 4.154,81 zł oraz od decyzji z dnia 17 maja 2021r., znak: (...) zobowiązującej ją do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 marca 2020r. do dnia 30 kwietnia 2020r. w łącznej kwocie 6.941,96 zł.

W uzasadnieniu odwołania S. C. zarzuciła organowi rentowemu szereg uchybień natury proceduralnej, wskazując że zaskarżone decyzje są obarczone wadami formalnymi, albowiem zostały oznaczone takimi samymi numerami, różnią się wyłącznie datą wydania oraz kwotą nienależnie pobranych świadczeń do zwrotu oraz zawierają błędne oznaczenie organu, który je wydał. Odwołująca podkreśliła, że decyzje nie spełniają wymogów ustawowych w zakresie przedstawienia uzasadnienia faktycznego i prawnego, ponieważ nie zawierają praktycznie żadnego uzasadnienia, do którego można się odnieść, a w szczególności w ogóle nie precyzują wyliczenia żądanych kwot podlegających zwrotowi. Nie wiadomo co składa się na te kwoty i dlaczego zostały one ustalone w takiej, a nie innej wysokości.

W dalszej kolejności odwołująca wskazała, że jej ojciec zmarł w wieku stu lat, natomiast na długo przed śmiercią był osobą leżącą, o znacznym stopniu niepełnosprawności. W związku z tym to ona sprawowała nad nim codzienną opiekę i z jego upoważnienia kwitowała także odbiór emerytury, składając swój własnoręczny podpis na przekazie pocztowym,

jak również umieszczając adnotację „córka”. Niezrozumiale jest w związku z tym, dlaczego ZUS zakwestionował zasadność świadczeń wypłaconych za okres od 1 marca 2020r. do 31 maja 2020r. Dodatkowo, według odwołującej kwota świadczenia do zwrotu w wysokości 4.154,81 zł, wynikająca z decyzji z dnia 23 kwietnia 2021r., dotyczy emerytury za miesiąc kwiecień 2020r., a nie za okres od dnia 1 maja 2020r. do dnia 31 maja 2020r., a więc za miesiąc, w którym jej ojciec żył i przez to nie może stanowić świadczenia nienależnie pobranego. W związku z tym odwołująca zwróciła się o uchylenie zaskarżonych decyzji (odwołanie z dnia 2 czerwca 2021r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał odwołującą do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 maja 2020r. do dnia 31 maja 2020r. w łącznej kwocie 4.154,81 zł oraz za okres od dnia 1 marca 2020r. do dnia 30 kwietnia 2020r. w łącznej kwocie 6.941,96 zł. Odnosząc się do argumentacji powołanej w odwołaniu, organ rentowy podkreślił, że zmarły A. G. w dniu 1 marca 2020r. nabył uprawnienie do świadczenia honorowego przyznawanego przez Prezesa Zakładu z tytułu ukończenia 100 lat życia. Należne wyrównanie powyższego świadczenia za okres od dnia 1 marca 2020r. do dnia 31 marca 2020r. wraz z emeryturą za kwiecień 2020r. w kwocie 6.941,96 zł oraz emerytura za okres od dnia 1 maja 2020r. do dnia 31 maja 2020r. w kwocie 4.154,81 zł zostały przekazane przez Zakład za pośrednictwem Poczty Polskiej. Odbiorcą przekazów była córka zmarłego S. C., która potwierdziła ich odebranie własnoręcznym podpisem. Dalej organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W świetle ust. 3 wymienionego przepisu, za nienależnie pobrane świadczenia uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. Art. 101 ww. ustawy stanowi zaś, że prawo do świadczeń ustaje wraz ze śmiercią osoby uprawnionej. Natomiast zgodnie z treścią art. 101 § 2 k.c. pełnomocnictwo wygasa ze śmiercią mocodawcy. Z powyższego wynika, że z chwilą śmierci, tj. w dniu 13 kwietnia 2020r., wygasło udzielone przez zmarłego pełnomocnictwo. A zatem świadczenia wypłacone po śmierci świadczeniobiorcy, do rąk osoby trzeciej, nie będącej osobą uprawnioną do emerytury, stanowią świadczenia nienależne w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto jak wynika z art. 136 ust. 1 powołanej ustawy, w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Organ rentowy dodał, że odwołująca została poinformowana o możliwości złożenia wniosku o niezrealizowane świadczenia po zmarłym ojcu za okres od dnia 1 kwietnia 2020r. do dnia 30 kwietnia 2020r., jednak stosowny wniosek nie wpłynął do organu rentowego. Z kolei sama okoliczność pokrewieństwa odwołującej oraz świadczeniobiorcy nie daje jeszcze podstaw do pobrania przez odwołującą niezrealizowanego świadczenia. Na tej podstawie organ rentowy stwierdził, że zaskarżone decyzje są zasadne, a odwołanie powinno podlegać oddaleniu (odpowiedź na odwołanie z dnia 22 lipca 2021r., k. 7 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. G., zamieszkały w W. przy ul. (...), od dnia 1 marca 1997r. pobierał emeryturę. Świadczenie było wielokrotnie przeliczane i waloryzowane i w ostatnim okresie Zakład wypłacał je wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym i świadczeniem uzupełniającym w łącznej kwocie 1.431,95 zł. Termin płatności świadczenia był ustalony na 15 dzień każdego miesiąca (decyzje ZUS, k. 7, k. 8-18, k. 20-48, k. 50-53, k. 56-62 a.r.).

W dniu 10 marca 2020r. A. G. ukończył 100 lat. Z tej okazji, organ rentowy wysłał mu list gratulacyjny wraz z informacją o przyznaniu od dnia 1 marca 2020r. świadczenia honorowego w kwocie 4.294,67 zł miesięcznie. Decyzja w tym zakresie została wydana w dniu 25 marca 2020r. W decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. podjął wypłatę świadczenia honorowego przyznanego przez Prezesa ZUS od dnia 1 marca 2020r. w kwocie 4.294,67 zł oraz wskazał, że należność za okres od dnia 1 marca 2020r. do dnia 31 marca 2020r. w kwocie 4.294,67 zł wraz ze świadczeniem za kwiecień 2020r. w łącznej kwocie 6.968,88 zł, zostanie przekazana za pośrednictwem Poczty Polskiej

w drodze przekazu. Jednocześnie decyzją z 25 marca 2020r., znak: (...) organ rentowy przyznał świadczeniobiorcy dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1.200,00 zł. (decyzja ZUS z dnia 25 marca 2020r., znak: (...), k. 80, zawiadomienie z dnia 26 marca 2020r. k. 82 a.r., list gratulacyjny, k. 78 a.r., decyzja ZUS z dnia 25 marca 2020r., znak: (...) k. 79 a.r.).

A. G. zmarł w dniu 13 kwietnia 2020r. S. C., córka A. G., odbierała w imieniu ojca emeryturę, kwitując jej odbiór poprzez złożenie podpisu na pocztowym przekazie i umieszczenie przy nim adnotacji „córka”. W dniu 14 kwietnia 2020r., a więc już po śmierci ojca, odwołująca w ten sam sposób odebrała należne mu świadczenie w łącznej wysokości 6.941,96 zł, na które składała się emerytura wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym za miesiąc kwiecień 2020r. oraz świadczenie honorowe i roczne świadczenie pieniężne. Następnie w dniu 19 maja 2020r. była odbiorcą przekazu dla A. G., opiekującego na kwotę 4.154,81 zł, na którą składało się świadczenie emerytalne z dodatkiem pielęgnacyjnym oraz świadczenie honorowe za miesiąc maj 2020r. Odpis skrócony aktu zgonu zmarłego A. G. wpłynął do organu rentowego w dniu 28 maja 2020r., w związku z czym wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło od dnia 1 czerwca 2020r. (odpis skrócony aktu zgonu, k. 84 a.r., karta przebiegu sprawy, k. 85 a.r., przekazy pocztowe, k. 88 a.r.).

W dniu 13 października 2020r. z odwołującą skontaktował się telefonicznie pracownik organu rentowego w sprawie nadpłaconego świadczenia za miesiące kwiecień i maj 2020r. W trakcie rozmowy odwołująca potwierdziła, że pobrała świadczenia należne jej zmarłemu ojcu za wskazane miesiące oraz oświadczyła, że złoży wniosek o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po zmarłym ojcu. Taki sam przebieg rozmowy miał miejsce również w dniu 18 grudnia 2020r. W jej trakcie S. C. zobowiązała się złożyć wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu do końca grudnia 2020r. Pomimo złożonych oświadczeń, a także zapewnień, że dokona powyższej czynności, nie złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosku o wypłatę niezrealizowanych świadczeń należnych A. G. za okres od dnia 1 kwietnia 2020r. do dnia 30 kwietnia 2020r. (notatka służbowa z dnia 13 października 2020r., k. 89 a.r., notatka służbowa z dnia 18 grudnia 2020r., k. 90 a.r.).

W związku z powyższym decyzją z dnia 23 kwietnia 2021r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zobowiązał S. C. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 maja 2020r. do dnia 31 maja 2020r. w wysokości 4.154,81 zł, przysługujących A. G. z tytułu emerytury, dodatku pielęgnacyjnego oraz świadczenia honorowego. W uzasadnieniu Zakład wskazał, że obowiązek zwrotu ww. należności obciąża odwołującą, gdyż nie była wskazana w decyzji organu rentowego jako osoba uprawniona do pobierania świadczeń (decyzja ZUS z dnia 23 kwietnia 2021r., znak: (...), k. 95 a.r.).

Następnie decyzją z dnia 17 maja 2021r., znak: (...) organ rentowy zobowiązał S. C. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 marca 2020r. do dnia 30 kwietnia 2020r. w wysokości 6.941,96 zł z tytułu emerytury, dodatku pielęgnacyjnego, świadczenia honorowego oraz rocznego świadczenia pieniężnego, przysługujących A. G.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na taką samą argumentację jak w uzasadnieniu decyzji z dnia 23 kwietnia 2021r. (decyzja ZUS z dnia 17 maja 2021r., k. 99 a.r.).

Od obu wskazanych decyzji S. C. złożyła odwołanie (odwołanie z dnia 4 czerwca 2021r., k. 3 a.s.).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny pomiędzy stronami, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, oceniając że ich wiarygodność nie budziła wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2020r., poz. 288 ze zm.), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczył jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W

tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu (ust. 1). Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2).

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (ust. 3). Z kolei art. 101 ustawy emerytalnej, o którym organ rentowy wspomniał w odpowiedzi na odwołanie, przewiduje, że prawo do świadczeń ustaje:

- 1) gdy ustanie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa;
- 2) ze śmiercią osoby uprawnionej.

W rozpatrywanej sprawie, uprawniony do emerytury, dodatku pielęgnacyjnego oraz świadczenia honorowego i rocznego świadczenia pieniężnego, A. G. zmarł w dniu 13 kwietnia 2020r. Wraz z jego śmiercią ustało prawo do przysługujących mu świadczeń. Jednocześnie nie było sporne, że odwołująca S. C. w dniu 14 kwietnia 2020r., a więc już po śmierci A. G., pobrała świadczenie za okres od dnia 1 marca 2020r. do dnia 30 kwietnia 2020r. w łącznej kwocie 6.941,96 zł, a w dniu 19 maja 2020r. pobrała świadczenie za okres od dnia 1 maja 2020r. do dnia 31 maja 2020r. w łącznej kwocie 4.154,81 zł. Spór sprowadzał się natomiast do ustalenia, czy w świetle regulacji zawartej w art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej, przedmiotowe świadczenia wypłacone za okresy wskazane w zaskarżonych decyzjach były świadczeniami nienależnie pobranymi w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej, wypłaconymi osobie niewskazanej w decyzji organu rentowego, a także czy ich wypłata miała miejsce z przyczyn niezależnych od organu rentowego i czy w związku z tym S. C. pozostaje zobowiązana do zwrotu wypłaconych przez ZUS świadczeń, przysługujących jej zmarłemu ojcu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do świadczeń pobranych za okres od 1 marca 2020r. do 30 kwietnia 2020r., wskazać należy, że świadczenia, które odwołująca pobrała za ten czas w łącznej kwocie 6.941,96 zł były należne jej ojcu. Mimo, że S. G. zmarł w dniu 13 kwietnia 2020r., to miał prawo do świadczenia za kwiecień 2020r., a tym bardziej za marzec 2020r. Powyższe nie oznacza jednak, że S. C. była uprawniona do pobrania tych świadczeń, szczególnie że odbiór kwoty 6.941,96 zł nastąpił w dniu 14 kwietnia 2020r., a więc w dacie, kiedy uprawniony do świadczeń już nie żył. W związku z jego zgonem pobierająca za niego świadczenia odwołująca S. G., która przecież nie jest osobą uprawnioną, wymienioną w decyzji, nie mogła pobrać świadczenia. Jej pełnomocnictwo do odbioru świadczeń z ZUS ustało w dacie, w której nastąpiła śmierć mocodawcy. Wskazuje na to art. 101 § 2 k.c., powodując tym samym, że pobranie przez osobę upoważnioną świadczenia przysługującego ubezpieczonemu po dacie jego zgonu stanowi świadczenie nienależnie pobrane w rozumieniu art. 138 ust. 3 w zw. z ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 listopada 2015r., III AUa 953/15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 maja 2009 r., III AUa 484/09).

Powyższe wskazuje, że odwołująca nie miała więc prawa do tego, by świadczenie w ww. kwocie pobrać. Wprawdzie, będąc córką świadczeniobiorcy należy do kręgu jego spadkobierców, jednak świadczenia z ubezpieczenia społecznego nie mają charakteru cywilnoprawnego i prawo do nich nie podlega cesji, dziedziczeniu ani innej formie następstwa

prawnego, są to bowiem prawa ściśle związane z osobą zmarłego (art. 922 § 2 k.c.). Prawo do tych świadczeń powstaje wyłącznie wskutek spełnienia ustawowych przesłanek określonych w przepisach z zakresu ubezpieczeń społecznych, a do tych nie należy wstąpienie w prawa przysługujące innej osobie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000r., II UKN 372/99 oraz z dnia 27 kwietnia 2004 r., II UK 297/03).

Przepisem, który na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, przewiduje szczególne następstwo prawne po osobie, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, wskazując krąg osób uprawnionych do udziału w postępowaniu o świadczenie należne do dnia śmierci tej osoby, jest art. 136 ustawy emerytalnej. W ustępie 1 tego przepisu przewidziano, że w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Ustęp 2 tego przepisu przewiduje, że osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła. Z kolei w myśl art. 136 ust. 3 roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie odpowiedni wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

Z treści cytowanego przepisu wynika, że sama okoliczność pokrewieństwa wnioskodawczyni i świadczeniobiorcy, wspólne zamieszkiwanie oraz fakt pobierania świadczeń w imieniu świadczeniobiorcy do czasu jego śmierci, nie dawały odwołującej podstaw do pobrania po śmierci świadczeniobiorcy świadczenia za okres od 1 marca 2020r. do 30 kwietnia 2020r. Aby móc uzyskać świadczenia należne zmarłemu, odwołująca powinna złożyć wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia, o którym mowa w treści art. 136 ust. 3 tej ustawy. Jednak takiego wniosku nie złożyła pomimo tego, że dwukrotnie w trakcie rozmowy telefonicznej z pracownikiem organu rentowego była o tym informowana i zobowiązała się uczynić to najpierw w dniu 19 października 2020r., a następnie do końca grudnia 2020r. Wskazać przy tym należy, że obecnie odwołująca nie może już wystąpić z takim wnioskiem do organu rentowego, ponieważ art. 136 ust. 3 przewiduje dwunastomiesięczny zawity termin, liczony od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, tymczasem uprawniony do świadczenia A. G. zmarł w dniu 13 kwietnia 2020r. W rezultacie wygasło więc roszczenie o wypłatę niezrealizowanego świadczenia przysługującego A. G..

Podobne stanowisko w zbliżonym stanie faktycznym w sprawie o zwrot nienależnie pobranych świadczeń zaprezentował Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013r., wskazując że „Wobec kategorycznego brzmienia art. 136 ust. 3 u.e.r.f.u.s. w zakresie terminu wygaśnięcia roszczeń objętych jego dyspozycją i konieczności złożenia wniosku o wypłatę niezrealizowanych świadczeń, brak jest jakichkolwiek ustawowych przesłanek do wypłaty wnioskodawczyni świadczenia należnego jej zmarłej siostrze w sytuacji, gdy nie złożyła organowi rentowemu wniosku o jego wypłatę” (III AUa 257/13).

Nieco inaczej kształtuje się sytuacja w przypadku świadczeń pobranych przez odwołującą za okres od 1 maja 2020r. do 31 maja 2020r. w łącznej kwocie 4.154,81 zł, które objęły emeryturę, dodatek pielęgnacyjny i świadczenie honorowe. Z racji tego, że zostały one pobrane za miesiąc następujący po miesiącu, w którym zmarł A. G., to nie były należne A. G.. Żaden z przepisów ustawy emerytalnej nie przewiduje bowiem, by świadczenia za okres po śmierci świadczeniobiorcy były należne jemu ewentualnie jego spadkobiercom. W myśl art. 101 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń ustaje z chwilą śmierci świadczeniobiorcy i jedynie art. 136a ust. 2 zawiera w tym zakresie pewien wyjątek, przewidując że w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista. To oznacza, że miesiąc, w którym nastąpił zgon – bez względu na datę, w której do tego doszło – jest ostatnim miesiącem, za który świadczenie jest należne. W kolejnych miesiącach nie ma podstaw do wypłaty świadczeń dla osoby, która zmarła. To zatem oznacza, że w przedmiotowej sprawie świadczenie za maj 2020r. nie było A. G. należne. S. C. pobrała je jako osoba nieuprawniona – niewymieniona w decyzji i uczyniła to w dacie, kiedy jej ojciec już od pewnego czasu nie żył, zgon nastąpił bowiem w dniu 13 kwietnia 2020r., zaś odbiór należności za maj 2020r. w dniu 19 maja.

Rozważając, czy odwołująca jest zobowiązana do zwrotu świadczeń pobranych po śmierci ojca, Sąd miał także na uwadze wynikający z art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej warunek, by świadczenia osobie innej niż wskazana w decyzji zostało wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego. W przedmiotowej sprawie niewątpliwie został on spełniony, gdyż akt zgonu A. G., który dawał Zakładowi podstawę do wstrzymania wypłaty świadczeń, wpłynął do organu rentowego dopiero w dniu 28 maja 2020r., a więc po terminie, w którym zostały zrealizowane świadczenia za marzec, kwiecień i maj 2020r. Dwa pierwsze zostały pobrane przez odwołującą w dniu 14 kwietnia 2020r., trzecie zaś w dniu 19 maja 2020r. i organ rentowy – nie mając informacji o śmierci uprawnionego – nie miał możliwości wstrzymania ich wypłaty. Wypłata tych świadczeń nastąpiła zatem w okolicznościach, które były od organu rentowego niezależne, a to oznacza, że w odniesieniu do kwot świadczeń wynikających z obu zaskarżonych decyzji, zostały spełnione przesłanki wynikające z powołanego art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej.

Wobec tego, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie S. C. od decyzji z dnia 23 kwietnia 2021r. oraz od decyzji z dnia 17 maja 2021r., jako bezzasadne, podlegało oddaleniu.

Na marginesie, odnosząc się do podniesionego w odwołaniu zarzutu wadliwości zaskarżonych decyzji, Sąd Okręgowy wskazuje, że przedmiotem postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych są jedynie kwestie dotyczące wad wynikających z naruszenia prawa materialnego, natomiast kwestia wad decyzji administracyjnych, spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje poza przedmiotem tego postępowania. Wynika to z tego, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a nie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, w związku z czym nie ma możliwości badania w świetle przepisów tego kodeksu prawidłowości wydanej przez organ rentowy decyzji. Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego (por. uchwały Sądu Najwyższego z 21 listopada 1980r., III CZP 43/80, z 27 listopada 1984r., III CZP 70/84 i z 21 września 1984r., III CZP 53/84), jako przedmiotu odwołania. Natomiast postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej z powodu jej wad formalnych jest samodzielnym postępowaniem administracyjnym ograniczającym się do ustalenia, czy decyzja dotknięta jest jedną z wad wymienionych w art. 156 § 1 pkt 1-7 k.p.a. (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2002r., II UKN 356/01). W takim przypadku rozstrzygnięcie kończące to postępowanie następuje w drodze decyzji (art. 158 § 1 k.p.a.) podejmowanej przez organ administracji publicznej (art. 156 § 1 k.p.a.), natomiast orzeczenie w tej kwestii przez sąd powszechny byłoby naruszeniem kompetencji właściwego organu administracji publicznej.

W związku z powyższym, w toczącym się postępowaniu Sąd nie badał naruszeń prawa administracyjnego, natomiast jeśli chodzi o wadliwość zaskarżonych decyzji, które odbierałyby im cechy aktów prawa administracyjnego, to Sąd takich nie dostrzegł. Decyzje nie wskazują wprawdzie sposobu wyliczenia kwot, które mają podlegać zwrotowi, jak również uzasadnienie faktyczne i prawne jest lakoniczne, to jednak nie powoduje, że decyzje nie odpowiadają wymogom z art. 107 k.p.a. i nie mogą podlegać weryfikacji sądu ubezpieczeń społecznych. Jeśli chodzi zaś o sposób wyliczenia kwot wskazanych w zaskarżonych decyzjach, to w tym zakresie dodatkowo należy podnieść, że organ rentowy w toku postępowania szczegółowo wyjaśnił, jakie kwoty złożyły się na należności pobrane przez odwołującą w dniu 14 kwietnia 2020r. oraz w dniu 19 maja 2020r. Poza tym istotniejsze jest to, że S. C. jest zobowiązana do zwrotu tego tylko co pobrała, a dowodem są w tym zakresie przekazy pocztowe obejmujące kwoty 4.154,81 zł oraz 6.941,96 zł. Z racji tego, że do odbioru obu kwot w imieniu A. G. doszło po jego śmierci, to drugorzędne znaczenie ma okoliczność, jak organ rentowy kwoty te wyliczył. Istotniejsze jest to, że faktycznie nastąpiło ich odebranie przez S. C., a skoro tak, to w sytuacji nienależności świadczeń, kwoty pobrane podlegają zwrotowi w całości. Przy tym należy wskazać, iż nie jest zgodne z prawdą, by kwota odebrana przez odwołującą w dniu 19 maja 2020r. była świadczeniem za kwiecień 2020r. Organ rentowy, zgodnie z treścią decyzji przyznających ubezpieczonemu świadczenia, dokonywał ich wypłaty do 15 dnia każdego miesiąca. W związku z tym dokonując wypłaty w maju 2020r. przekazał świadczenia za ten właśnie miesiąc. Analogicznie było w miesiącach poprzednich. Nie było takiego przesunięcia wypłaty świadczeń, jakie sugerowała S. C., podnosząc że Zakład w maju 2020r. wypłacił świadczenie z kwietnia 2020r.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 265), zasądzając od odwołującej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 180 zł.